

Politechnika Łódzka

Wydział Organizacji i Zarządzania
Instytut Marketingu i Zrównoważonego Rozwoju

Łódź, dnia 8 września 2023 r.

dr hab. Edyta Pietrzak, profesorka uczelni
Politechnika Łódzka

Recenzja rozprawy doktorskiej mgra Piotra Skrzypka pt. *Analiza współczesnej sytuacji prawnej i społecznej osób LGBT w Hiszpanii* przygotowanej pod kierunkiem naukowym dr hab. prof. Uł. Stanisława Kosmyńki oraz promotor pomocniczej dr Agaty Włodarskiej-Frykowskiej na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Politologicznych Uniwersytetu Łódzkiego

Przedłożona do recenzji rozprawa obejmuje w swej części merytorycznej wstęp, pięć rozdziałów oraz wnioski i zawiera się w 161 stronach. Część uzupełniającą stanowi bibliografia, oraz załączniki, tak że całość rozprawy doktorskiej obejmująca część merytoryczną i uzupełniającą zawiera się na 180 stronach.

Recenzja została przygotowana na podstawie pisma dr hab. Ryszard Machnikowski - Przewodniczącego Komisji Uniwersytetu Łódzkiego do spraw stopni naukowych z dziedziny nauki o polityce i administracji. Zgodnie z wymogami ustawowymi¹ rozprawa doktorska przygotowana pod opieką promotora powinna stanowić oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, wykazywać ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w danej dyscyplinie naukowej lub artystycznej oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

---

¹ Art. 187.1. 2. *Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.*, Dz. U. 2018, poz.1668.

Uwzględniając te wskazania w ocenie pracy doktorskiej mgra Piotra Skrzyпка przyjęte zostały następujące kryteria:

- Ocena oryginalnego rozwiązania problemu badawczego.
- Ocena ogólnej wiedzy teoretycznej doktoranta w dyscyplinie nauka o polityce i administracji.
- Ocena umiejętności kandydata do prowadzenia samodzielnych badań naukowych.

By dokonać oceny powyższych aspektów należy również odnieść się do zagadnień takich jak wybór tematu oraz znaczenie podjętej tematyki, cel pracy i hipotezy badawcze, metodologia badań, czy struktura rozprawy.

Ocena oryginalnego rozwiązania problemu badawczego

Pan magister Piotr Skrzypek uczynił przedmiotem swojej dysertacji doktorskiej ważny i złożony problem badawczy dotyczący demokratycznej równości obywateli bez względu na ich orientację seksualną i tożsamość płciową oraz zagadnień antydyskryminacyjnych. Mieści się on w obszarze nauk o polityce, co więcej daje okazję do przeprowadzenia analiz mających istotny wpływ na ustalenia teoretyczne z zakresu otoczenia społeczno-kulturowego systemów politycznych, a tym samym nauk o polityce i administracji. Problem badawczy jest istotny także ze względu na jego aktualne znaczenie w kontekście polskim. Dlatego należy wysoko ocenić wybór tematu pracy i pogratulować Autorowi jak i jej promotorom odwagi badawczej.

Oceniając umiejętność postawienia i rozwiązania problemu badawczego należy odnieść się do celu jaki stawia sobie badacz. Jest nim przedstawienie ewolucji sytuacji społecznej i prawnej osób LGBT w Hiszpanii oraz zmian jakie dokonały się pod tymi względami w różnych okresach historycznych w społeczeństwie hiszpańskim na tle innych państw.

Formułując problem i cel badawczy, autor stawia następujące pytania badawcze: Jak zmieniła się sytuacja prawna i polityczna osób LGBT w Hiszpanii na przestrzeni dziejów? Jak osoby LGBT postrzegają swoją sytuację oraz prawa w hiszpańskim społeczeństwie? Jak aktualnie postrzegane są osoby LGBT przez społeczeństwo hiszpańskie? Jak doszło do tego, że w konserwatywnej Hiszpanii możliwa była radykalna transformacja pogładowa? Czy przykład ten może dać podstawy do wyciągnięcia wniosków w stosunku do innych krajów europejskich, w tym Polski?

Powyższe pytania badawcze mają przyczynić się do postawienia hipotezy badawczej, że codzienne życie, praca, edukacja, ochrona zdrowia osób LGBT, a także prawodawstwo wolne są od uprzedzeń co sprawia, że mniejszość ta w aktualnej sytuacji politycznej postrzega pozytywnie swoje życie w społeczeństwie hiszpańskim. Jej weryfikacja ma doprowadzić do realizacji celu pracy.

Doktorant decyduje się na przyjęcie struktury dysertacji opartej na pięciu rozdziałach poprzedzonych wstępem, a zakończonych wnioskami. We wstępie autor uzasadnia podjęcie tematu, przedstawia pytania badawcze, cel pracy oraz wybrane metody badawcze służące do jego realizacji. Przedstawia także strukturę rozprawy i główne źródła literaturowe. W rozdziale pierwszym rozprawy magister Skrzypek omawia zagadnienia teoretyczne i metodologiczne. W rozdziale drugim przedstawia sytuację osób nieheteroseksualnych żyjących na terenach Hiszpanii na przestrzeni dziejów. W rozdziale trzecim opisuje sytuację prawną, polityczną i społeczną osób LGBT we współczesnej Hiszpanii. W rozdziale czwartym, mającym charakter empiryczny, dokonano oceny warunków życia postrzeganych przez osoby nieheteroseksualne w Hiszpanii opierając się na wynikach zrealizowanego badania ankietowego. W rozdziale piątym przeprowadzono analizę porównawczą sytuacji osób LGBT żyjących w Hiszpanii i w Polsce. Podsumowanie rozprawy zawiera ponowne odwołanie się do jej celu, uzasadnienie jego realizacji oraz prześledzenie najważniejszych wątków i wniosków wynikających z przeprowadzonych badań.

Ocena ogólnej wiedzy teoretycznej autora w dyscyplinie nauki o polityce i administracji

Recenzowana rozprawa może być jak najbardziej przypisana do nauk o polityce i administracji. Temat zawiera się bowiem w pełni w zakresie dyscypliny. Co do oceny doboru ram teoretycznych i konsekwencji ich zastosowania w dysertacji, należy zauważyć, że są one poprawnie dobrane i wykorzystane, a następnie odnoszą się także do wyników przeprowadzonych przez magistra Skrzypka badań empirycznych. Z punktu widzenia nauk o polityce, najciekawsza i najistotniejsza część rozprawy zawarta jest w rozdziałach trzecim, czwartym i piątym przedstawiających sytuację prawną społeczną i polityczną osób LGBTQ+ w Hiszpanii.

Również zawarty w rozprawie przegląd literatury świadczy o przypisaniu jej do nauki o polityce. Znajomość przytoczonej literatury przedmiotu oraz zastosowanie powyższych odniesień teoretycznych i metod badawczych świadczy o orientacji Doktoranta w dyscyplinie oraz metodologii badań politologicznych. Wykorzystano w rozprawie ponad 180 pozycji literatury przedmiotu. Są to zarówno pozycje w języku polskim, angielskim jak i hiszpańskim. Wśród

wymienionych można znaleźć zarówno opracowania poświęcone kluczowym zagadnieniom poruszonym w rozprawie jak, jak też publikacje dotyczące metodologii badań w nauce od polityce i administracji. Są to źródła o charakterze dokumentów prawnych, programów wyborczych, monografii, opracowań oraz artykułów naukowych, a także biuletyny czy strony internetowe organizacji pozarządowych oraz artykułu publicystyczne i prasowe.

Ocena umiejętności autora do prowadzenia samodzielnych badań naukowych

Pierwsza część rozprawy dotyczy aspektów teoretycznych. W rozdziale pierwszym autor wprowadza w zagadnienia metodologiczne i teoretyczne. Jest to rozdział, co do którego mam najwięcej wątpliwości merytorycznych. W znacznej mierze oparty jest bowiem na obszernych cytatach lub parafrazach dotyczących ogólnych metod wykorzystywanych w ramach dyscypliny, nawet jeśli nie były one wykorzystane w procesie badawczym. Rozumiem te paragrafy, które odnoszą się wprost do metod, z których doktorant korzystał, ale zupełnie niezrozumiałym jest przedstawianie niezwiązanej z pracą wprost metodologii badawczej jak np. odniesienia do wywiadów fokusowych.

Także we wnioskach z badań doktorant pisze o ankietowych badaniach fokusowych. Badania ankietowe, a badania fokusowe to jednak dwa zupełnie inne narzędzia badawcze. W badaniach fokusowych (zogniskowanym wywiadzie grupowym) przeprowadzamy wywiad w małych grupach pod okiem przeprowadzającego badanie. Badania ankietowe respondenci realizują indywidualnie wypełniając ankietę i takie badanie za pomocą ankiety internetowej, czyli wywiadu internetowego wspomaganego komputerowo zrealizował doktorant.

Co do pozostałych wykorzystanych w pracy metod badawczych, są to metoda historyczna, porównawcza, instytucjonalno-prawna, systemowa, behawioralna, metoda analizy treści oraz metoda decyzyjna. Autor pisze także, że wykorzystał analizę jakościową w ankiecie, co również wydaje się niezgodne z metodologią badawczą, gdyż badania ankietowe to badania ilościowe, a do badań jakościowych służą raczej wywiady pogłębione. Jak autor sam wskazuje, celem ankiety rozesłanej do osób LGBT w Hiszpani było uzyskanie informacji na temat aktualnych warunków życia osób nieheteroseksualnych w tym kraju. Ankieta zawierała 36 pytań z obszarów dotyczących życia codziennego, pracy, prawa, edukacji czy kwestii medycznych.

W przypadku wszystkich tych metod autor podaje wyjaśnienie, gdzie i jak je stosował, co samo w sobie jest uzasadnione. Z korzyścią dla rozprawy byłoby jednak rozdzielenie teoretycznej i empirycznej części pracy oraz przyporządkowanie im odpowiednich metod, co wprowadziłby

tylko więcej klarowności i uporządkowało zastosowany namysł metodologiczny i nadało tej części pracy strukturę.

Magister Skrzypek zawarł w pracy także zbiór najważniejszych pozycji z wykorzystanej literatury przedmiotu, w temacie dysertacji. Nie dokonał jednak jej krytycznej analizy, nie pogrupował przedstawionych źródeł, nie scharakteryzował ich wagi i znaczenia w aspekcie prowadzonych badań teoretycznych jak i wskazówek, które można w niej odnaleźć pod kątem prowadzonych badań empirycznych. Taka analiza byłaby dla pracy korzystna pod względem merytorycznym.

Skupiając się na mankamentach pracy, trzeba zauważyć także obecne w niej drobne błędy językowe, niespójności stylistyczne oraz bibliograficzne jak np. podawanie linków internetowych bez opisów bibliograficznych.

Uwagi natury ogólnej

Chciałabym zwrócić uwagę na te zagadnienie, które zostało przedstawione w pracy magistra Piotra Skrzypka w sposób oryginalny, stanowiący rozwinięcie nie podejmowanej dotychczas szerzej w literaturze przedmiotu, albo też jest po prostu warte podkreślenia. Mam tu na myśli wartość badań empirycznych przeprowadzonych przez magistra Skrzypka. Zawarte w ankiecie pytania oraz wyciągnięte z badania wnioski i porównanie do sytuacji polskiej, ukazują w dojmujący sposób jak bardzo różni się społeczno-polityczna sytuacja osób LGBTQ+ w Hiszpanii i w Polsce. I za ten obrazowy sposób przedstawienia wniosków, bardzo dziękuję.

Wartością rozprawy jest również jej osadzenie w hiszpańskiej literaturze, muzyce, kinie, które miały znaczący wpływ na sekularyzację i edukację społeczeństwa, a tym samym wzrost tolerancji w stosunku do reprezentantów odmienności.

W związku z kilkoma niepewnościami, które pojawiają się podczas czytania rozprawy chciałabym sformułować wobec autora następujące pytania:

- Po pierwsze chciałabym zapytać, dlaczego doktorant bada sytuację osób LGBT a nie LGBTQ+ i czy dostrzega różnicę między tymi dwoma określeniami? W niektórych miejscach pracy używa pan skrótu LGBT+ np. na stronie 7, w innych, jak w tytule LGBT, w jeszcze innych jak na stronach 88-89 LGBTI.
- Chciałabym prosić również o wyjaśnienie moich wątpliwości związanych z metodologią badań empirycznych dotyczących ankiety i badania fokusowego, a także badań ilościowych i jakościowych, o których pisałam w punkcie dotyczącym umiejętności prowadzenia samodzielnych badań naukowych, bym mogła się upewnić, że doktorant posiada taką umiejętność.

- Biorąc pod uwagę przeprowadzone badania, interesuje mnie również zdanie doktoranta dotyczące możliwych realnych scenariuszy sytuacji osób LGBTQ+ w Polsce.

Konkluzje

Całościowa ocena rozprawy doktorskiej Pana magistra Piotra Skrzypka prowadzi do konkluzji, że poszerza ona stan wiedzy w zakresie nauki o polityce i administracji. Doktorant wykazał się umiejętnością oryginalnego formułowania i rozwiązanie problemu badawczego oraz ogólną wiedzą teoretyczną w zakresie nauk o polityce i administracji. Mimo pewnych wątpliwości w tej materii, praca wykazuje także, że posiada on umiejętność prowadzenia samodzielnych badań naukowych. Uznaję zatem, że recenzowana rozprawa spełnia ustawowe wymagania i może stanowić podstawę do nadania stopnia doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauk o polityce i administracji. Wnoszę o dopuszczenie jej do publicznej obrony.

dr hab. Edyta Pietrzak, profesorka uczelni